

a co innego zaufać. Zadawanie pytań jest przywilejem człowieka, lecz to nie przeszkadza, żeby zawierzyć Temu, który jest prawdą, tak jak dziecko zawierza matce, nie kwestionując wszystkich jej poleceń.

„Męczennicy mahometańscy, hinduscy, buddyjscy, chrześcijańscy są ofiarami prania mózgu!” (s. 28). Tu już chyba poniosło guru De Mello. Są wypadki skrajnego fanatyzmu, ale tego nie podciągamy pod pojęcie męczeństwa, które ma wyraźną — przynajmniej w katolicyzmie — konotację z wyznawaniem i świadectwem wiary.

Czy żal za grzechy jest przeszkodą na drodze religijnego przebudzenia (zob. s. 48)? Przecież we właściwie pojętym żalu za grzechy nie chodzi o chorobliwie rozpamiętywanie przeszłości, lecz o nową świadomość tego, co się stało, ażeby móc zacząć nowe życie.

„Wspólne obrzędy liturgiczne nie tworzą wspólnoty. W głębi serca wiecie o tym, tak jak i ja, że obrzędy te służą jedynie zamazywaniu różnic” (s. 187). Właściwie przeżywana liturgia jest wspólnototwórcza. To jest zresztą jednym z jej celów: pobudzać wiernych, aby żyli w doskonałej jedności (por. KL 10). Owszem, może być inaczej, ale to już nie jest liturgia, lecz jakaś parodia.

Autor zachłystuje się osiągnięciami pedagogicznymi A. S. Neilla: w szkole możecie robić, co się wam żywnie podoba, byle nie niszczyć wolności innych (zob. s. 188n). Niewątpliwie metoda szkolna Neilla ma swoje dobre strony i liczne osiągnięcia. Ale ma również swoje braki i poważne zagrożenia. W ten sposób mogą wyrastać zastępy młodych, których celem jest użycie i narkotyki, a perspektywą AIDS. De Mello zachwyca się powiedzeniem Neilla: „Każde dziecko ma w sobie Boga. Nasze wysiłki, by je urobić, powodują, że Bóg przemienia się w diabła”. Piękne zdanie, ale o tyle prawdziwe, o ile pomagamy dziecku odkrywać w sobie Boga. A to odkrywanie w sobie Boga nie jest — jak wiemy i z doświadczenia, i z nauki o grzechu pierworodnym — wolne od pomyłek, błędów i działania złego. „Ale nas zbaw ode złego” — uczył nas przecież modlić się Jezus!

Czy ganię książkę De Mello *Przebudzenie*? Nie ganię, lecz zachęcam do krytycznego czytania. Z tej książki można się wiele nauczyć, daje nam ona dużo do myślenia. Nie zapominajmy jednak, że co było dobre przy bezpośrednim odbiorze charyzmatycznego rekolekcyjisty, może nie być tak dobre w późniejszym zapisie. Wiedzieli już o tym autorzy Ewangelii, odtworzając w zapisie słowa Pana. Żeby przebudzenie nie okazało się przypadkiem zwykłym usypianiem.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY

ATENEUM KAPLAŃSKIE

1992, t. 119, z. 1

Balter L., ks., *Jezus budowniczy Kościoła*, 42—54; Czajkowski M., ks., *Miłość Boga objawiona w Chrystusie*, 18—27; Dola T., ks., *Śmierć i zmartwychwstanie Jezusa pełnią wydarzeń zbawczych*, 28—41

1992, t. 119, z. 2—3

Brzegowy T., ks., *Bóg pragnie zbawić wszystkich ludzi. Religijne przestanie księgi Jonasza*, 203—213

1993, t. 120, z. 1

Rabiej St., ks., *Soteriologiczne znaczenie Chrystusowego „Egi eimi”*, 15—27

1993, t. 20, z. 2

Brzegowy T., ks., *Danielowe wezwanie do wierności*, 279—291

COLLOQUIUM SALUTIS — WROCŁAWSKIE STUDIA TEOLOGICZNE

1990, t. XX

Langkammer H., OFM, *Rola kobiety w pierwotnym Kościele*, 111—120

COMMUNIO

1992, z. 2

Caro J. M. S., *Starotestamentowa koncepcja cierpienia wśród ludu Izraela*, 44—60; Cobiella L., *Rozważania na temat błogostawieństw*, 122—127

1993, z. 1

Alves M. I., *Przymierze, Dekalog i Ewangelia*, 62—71; Cazzago A., *Dziesięć prostych słów*, 3—9; Dohmen Ch., *„W imię naszej wolności”*. *Geneza i cel etyki biblijnej w „głównym przykazaniu” Dekalogu*, 33—52; Lopez-Hernandes C., *Ewangelia, prawo i łaska*, 106—121; Passicos J., *Biblia a prawo. Od Dekalogu do prawa kanonicznego*, 72—85; Sales M., SJ, *Dziesięć słów Boga*, 10—32; Warzecha J., SAC, *Dziesięć słów (Dekalog) — Niezmienne czy rozwijające się prawo Boże?*, 53—61

PŁOCKIE STUDIA TEOLOGICZNE

1988—1989, t. XVI—XVII

Mroczkowski I., ks., *Praca człowieka w Starym Testamencie*, 35—52; Seweryniak H., ks., *Nauka Soboru Watykańskiego II o objawieniu*, 53—58

1991—1992, t. XIX—XX

Dziuba A., ks., *Jezusowa moralność nagrody i kary*, 17—48; Mroczkowski I., ks., *Biblijne podstawy praw człowieka*, 49—68; Seweryniak H., ks., *Fundamentalne cechy objawienia biblijnego*, 7—16

ROCZNIKI TEOLOGICZNO-KANONICZNE KUL

1990, z. 1

Homerski J., ks., *Prawo o zmartwychwstaniu i życiu wiecznym w najmłodszych pismach natchnionych Starego Testamentu*, 5—17; Kudasiewicz J., ks., *Testament Jezusa (J 19,25—27). Nowe trendy interpretacyjne*, 47—61; Ołów A. J., ks., *Terminologia radości w Psalterzu*, 35—47; Ordon H., SDS, *Kuśnienie Jezusa w świątyni w relacji Łk 4,9—12 (por. Mt 4,5—7) a śmierć Jakuba brata Pańskiego*, 63—75; tenże, *Odznaczenie ks. prof. Feliksa Gryglewicza*, 77—79; Szwarz U., *Fukcja perykop 2,1—5; 2,20—22; 6,8—10; 10,11—16 w księdze Sędziów. (Z zagadnień problematyki redakcyjnej księgi)*, 19—33

STUDIA THEOLOGICA VARSOVIENSIA

1992, z. 1

Warzecha J., SAC, *Wyśtannicy Kościoła w tekstach Nowego Testamentu*, 9—26

ŚLĄSKIE STUDIA HISTORYCZNO-TEOLOGICZNE

1988, t. XXI

Kozyra J., ks., *Pielgrzymki w Biblii*, 5—18

W DRODZE

1992, z. 8

Maliński M., ks., *Jezus przestępcą politycznym?*, 62—67

1993, z. 1

Guardini R., *Pochodzenie i przodkowie Jezusa*, 16—29

WIĘŻ

1992, z. 5

Wojciechowski M., *Biblia o dzieciach nie narodzonych*, 96—97

1992, z. 8

Czajkowski M., ks., *Ku chrześcijaństwu bardziej biblijnemu*, 38—44

1992, z. 9

Czajkowski M., ks., *Jak mówić o Biblii?*, 130—131

Kraków

zestawił KS. TADEUSZ MATRAS

KSIĄŻKI NADEŚLANE DO REDAKCJI

WYDAWNICTWO INSTYTUTU TEOLOGICZNEGO XX. MISJONARZY
31-058 Kraków, ul. Stradomska 4

1. Bielecki Efreem OCD, *Temperamentologia i ascetyka*. Kraków 1992, s. 92
2. Bołoz Wojciech CSsR, *Eklezjalne aspekty moralności chrześcijańskiej*, Kraków 1992, s. 208
3. Gasidło Władysław ks., *Z zagadnień etyki małżeńskiej i rodzinnej*. Kraków 1992, s. 192
4. Henel Alojzy CM, *Zaproszeni do Liturgii*. Kraków 1992, s. 128
5. Henel Alojzy CM, *Zaproszeni do Pokuty*. Kraków 1992, s. 128
6. Henel Alojzy CM, *Ziarnka gorczycy*. Kraków 1991, s. 267
7. Kasztelan Jan CM, *Sprawowanie Sakramentu Pokuty*. Kraków 1992, s. 170
8. Karuk Edmund CM, *Nad Słowem Pana* (Krótkie komentarze do czytań niedzielnych). Kraków 1992, s. 238
9. Sinka Tarsycusz CM, *Katechizm dla bierzmowanych*. Kraków 1991, s. 80
10. Skowronek Alfons ks., *Powtórka z Soboru*. Kraków 1992, s. 64
11. *Spiewnik — Wybór pieśni kościelnych* (Teksty bez nut). Opracowanie ks. T. Sinka CM. Kraków 1991, s. 465